

Datum
2018-10-30

Diarienummer
RS180706

Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande Ändringar i reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge

Region Halland lämnar härmed yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse Uppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Region Halland har haft samråd med kommunerna i länet vid utformning av yttrandet.

Sammanfattning

Region Halland instämmer i att regleringen i Miljöbalken ska kvarstå och att kopplingen till Plan- och bygglagen ska finnas kvar. Vi tillstyrker också att LIS-områdena fortsatt ska definieras som geografiska områden.

De föreslagna förändringarna, om än positiva, kommer inte att radikalt förändra förutsättningarna för byggande på landsbygden. Den utvecklingen beror av fler faktorer. Region Halland skulle välkomna fler lättnader i strandskyddet vid sjöar och mindre vattendrag för att stimulera landsbygdsutveckling.

De länsstyrelser som inte genomförde en översyn av strandskyddet i samband med Miljöbalkens tillkomst, bör ges i uppdrag att genomföra den.

Vi tillstyrker i huvudsak föreslagna förändringar i MB 7 kap, §§ 18d och e. Den ändring i § 18d som föreslår att "istället" ska ersättas med "även" får inte innebära en skärpning av tillämpningen.

Begreppen "i anslutning till" samt "större tätorter" behöver preciseras. Dessutom bör man helt kunna slopa, eller göra lättnader för, små vattendrag.

Pröva möjligheten att låta länsstyrelsen besluta om generella avgränsningar av strandskyddet genom läns- eller kommunvisa avgränsningsbeslut och pröva möjligheten för kommunerna att upphäva strandskyddet i enskilda fall. Det finns ingen rimlighet i att strandskydd gäller lika i hela landet och för alla typer och storlekar av sjöar och vattendrag. Medborgarnas förståelse för den här typen av reglering är liten.

Allmänna synpunkter

Region Halland och Hallands kommuner anser att strandskyddet ska vara kvar. Reglerna syftar bland annat till att säkra tillgången till orörda stränder för många generationer framåt och ytterligare undantag bör införas i lagstiftningen med försiktighet och eftertanke. Det hindrar inte att reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge behöver förändras, göras enklare och mer ändamålsenliga.

Region Halland instämmer i Naturvårdsverkets utgångspunkt att regleringen i Miljöbalken ska kvarstå och att kopplingen till Plan- och Bygglagen ska finnas kvar. Vi tillstyrker också att LIS-områdena fortsatt ska definieras som geografiska områden. De föreslagna förändringarna är bra för tillämpningen av LIS-reglerna men kommer inte att innebära någon radikal förändring som resulterar i ökat byggande på landsbygden. I Halland, liksom i många andra län, finns många sjöar och vattendrag. Allmänhetens tillgång till stränder är god. Det finns drygt 500 sjöar i Halland enligt Lantmäteriets definition och nästan 700 mil strömmande vatten. Många saknar också skyddsvärde. Region Halland skulle välkomna fler lättnader i strandskyddet vid sjöar och mindre vattendrag för att åstadkomma landsbygdsutveckling.

I Halland har antalet dispenser varit få inom de områden som utpekats fram till idag. De föreslagna ändringarna kommer inte att radikalt ändra på detta, dels för att ändringarna i sig är av blygsam omfattning, dels för att byggande på landsbygden beror av flera andra faktorer som i de flesta fall väger tyngre, exempelvis bostadsfinansieringen.

Minst lika viktigt som att ändra reglerna är att ändra tillämpningen av dem. Det borde gå att tillämpa ett förhållningssätt som innebär att inga onödiga hinder skapas eller läggs till de restriktioner som lagstiftningen sätter upp. En konkret åtgärd som kan förenkla tillämpningen är att minska den trippelprövning som idag är nödvändig; utredning/prövning i samband med att LIS-områden pekas ut, prövning om åtgärden motverkar strandskyddets syften och slutligen prövning om en- eller tvåbostadshuset ligger i anslutning till/med närhet till ett befintligt bostadshus.

När miljöbalken trädde i kraft i januari 1999, kom strandskyddet att återinträda i alla detaljplaner som tillkommit efter 1975, eftersom det förordnande (Hallands län nr 44,

Adress: Region Halland, Box 517, 301 80 Halmstad . **Besöksadress:** Södra vägen 9 . **Tfn:** 035-13 48 00 . **Fax:** 035-13 54 44
E-post: regionen@regionhalland.se . **Webb:** www.regionhalland.se . **Org.nr:** 232100-0115

1975) som dittills angett för vilka större sjöar och vattendrag i länet strandskydd gällde, upphörde att gälla. Enligt övergångsbestämmelser (11 § Lag om införande av miljöbalken) krävdes en översyn av de utpekade sjöarna och vattendragen, vilket aldrig gjordes i Halland. Därmed gäller strandskydd vid samtliga sjöar och vattendrag, oavsett storlek, vilket inte varit fallet i angränsande län. Konsekvenserna av detta är betydande för kommunerna, eftersom strandskyddet återinträtt i ett stort antal detaljplaner som därmed inte kan användas för sitt avsedda syfte. Länsstyrelserna i berörda län bör därför få i uppdrag att göra den översyn som inte blev av i syfte att kunna tillämpa upprättade detaljplaner för sitt ursprungliga syfte.

Synpunkter på förslaget

Naturvårdsverket föreslår förändringar av vad som får betraktas som särskilda skäl inom LIS-områden (MB 7:18d). Vi välkomnar förändringen att även åtgärder som bidrar till att "upprätthålla" landsbygdsutvecklingen, inte bara "bidra till", kan utgöra ett särskilt skäl. Vi anser att förslaget på ett bra sätt lyfter fram de verkliga förhållandena på landsbygden, där även små tillskott av fastboende eller mindre verksamheter kan vara viktiga bidrag för att förhindra t.ex. en försämrad service.

Vi välkomnar också förändringen som innebär att nivån på utredning tydliggörs genom att det räcker att visa att en åtgärd "kan antas bidra" till landsbygdsutveckling, istället för "bidrar". Behovet av utredningsarbete minskar då förhoppningsvis något vilket är viktigt då man inte med säkerhet kan veta eller styra om t.ex. en grupp förmodade permanentboenden säljs vidare som fritidshus och därmed inte får avsedd effekt.

§ 18d föreslås även ändras så att samlokalisering till befintligt bostadshus även fortsättningsvis ska få beaktas som ett skäl för dispens med tillägget att ändra lydelsen från "istället" till "även" beakta närheten till befintligt hus. Vi är inte odelat positiva till denna förändring. Att det utöver bidrag till landsbygdsutvecklingen "även" får beaktas om det tillkommande enstaka huset ligger nära ett befintligt bostadshus, istället för den nuvarande formuleringen att närheten ska beaktas "istället" för bidraget till landsbygdsutveckling, innebär en skärpning av nuvarande lagstiftning.

Vi bedömer att denna skärpning kommer medföra att möjligheten att få till stånd små bidrag till landsbygdsutvecklingen i praktiken försvinner, eftersom det svårligen kan hävdas att ett enstaka bostadshus gör just detta ifall länsstyrelsen är av en annan uppfattning.

Vidare föreslås en förändring av § 18d så att samlokalisering till befintligt bostadshus även fortsättningsvis ska få beaktas som ett skäl för dispens, men med ändringen "med närhet till" istället för "i anslutning till". Vi instämmer med intentionen att det är

viktigt att vid bedömningen av vad som är ett acceptabelt avstånd till befintligt bostadshus, ska ta hänsyn till lokala förhållanden och befintlig bebyggelsestruktur. Att det är just detta man avser bör dock förtydligas ytterligare för att få önskad tydlighet.

Naturvårdsverket föreslår ändringar i MB 7 kap, § 18e, exempelvis att ett LIS-område inte behöver ha en "begränsad omfattning" utan istället en "sådan omfattning" att strandskyddets intressen fortfarande tillgodoses. Vi instämmer med förslaget som ger utrymme för lokal anpassning av vad som är en lämplig omfattning av LIS-områdenas storlek och antal.

Naturvårdsverket föreslår också att den nuvarande restriktiviteten som gäller för att tillämpa LIS-reglerna "i eller i närheten av tätorter" specificeras till att gälla enbart för "större tätorter". Förändringen är positiv men vi anser att om man verkligen vill förtydliga MB 7:18d bör man dels skriva vilken slags tätorter som avses (exempelvis de tre storstäderna samt länscentra), dels koppla samman skrivningen med de särskilda skälen i MB 7:18c genom att även dessa preciseras.

Åtgärder för permanentboende

Frågan om hur LIS kan användas för att stödja permanentboende är svår, dels för att boendet är mer flexibelt idag, dels för att det saknas styrmedel för att skilja permanentboende från fritidsboende åt i t.ex. PBL eller i fastighetslagstiftningen. Det enda område där olika krav kan ställas mellan fritids- respektive permanentbostad är energianvändning, tillgänglighet och bostadsutformning vid bygglovsprövning, där kraven är högre om den sökande anger att det handlar om en permanentbostad. Ett sätt att styra LIS-användningen till just permanentboende kan därför vara att kräva permanentbostadsstandard för energianvändning, tillgänglighet och bostadsutformning för bostäder inom LIS-områden, i t.ex. miljöbalken 7:18d. Det hindrar inte i sig att huset senare kan användas för fritidsboende, men förbättrar förutsättningarna för att bostaden kan användas för permanentboende. Här bör man dock uppmärksamma att vissa LIS-områden uttryckligen är avsedda för just fritidsboende, t.ex. campingverksamhet.

Relatera strandskyddet till exploateringstryck och befolkningstäthet

Strandskyddet, även med LIS-tillägget och de marginella förändringar som föreslås, medför onödigt stora konsekvenser i de delar av landet som är glest befolkade och som har gott om stränder. Här finns inget hårt exploateringstryck, tvärtom kämpar många kommuner för att överhuvudtaget få till stånd ett bostadsbyggande.

Bakgrunden till införandet av strandskydd i dess första form 1950, var insikten om att tillgängligheten till stränderna på sina håll höll på att försvinna på grund av den allt mer omfattande strandnära byggnationen, särskilt i tätorternas närhet. 1975 infördes ett generellt förbud mot att bebygga stränderna, kopplat till en möjlighet att ansöka om dispens från förbudet. Men medan de större städerna, där behovet av strandskydd är som störst, exploaterar stränder i stor skala med stöd av det femte dispensskälet i MB 7:18c, blir konsekvenserna av det generella strandskyddet oproportionerligt stora i glesbygdskommunerna där behovet av strandskydd är betydligt mindre. Detta har i någon mån kompenseras genom införandet av LIS-bestämmelserna i miljöbalken, vilka efter ett omfattande utrednings- och samrådsförfarande ger möjlighet att söka dispens inom de områden som slutligen pekas ut. För att verkligen balansera strandskyddets effekter och förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande på landsbygden bör man ge större möjligheter till dispens/upphävande av strandskydd i glesbebyggda områden med gott om stränder. Det kan ske genom att låta länsstyrelsen besluta om generella avgränsningar av strandskyddet genom läns- eller kommunvisa avgränsningsbeslut. En annan möjlighet, som kan användas parallellt med den tidigare nämnda, är att införa en möjlighet för kommunerna att upphäva strandskyddet i enskilda fall. Den låga tröskeln för när strandskydd börjar gälla i ett område kan motivera att dessa två möjligheter införs. Det finns ingen rimlighet i att strandskydd gäller lika i hela landet och för alla typer och storlekar av sjöar och vattendrag. Medborgarnas förståelse för den här typen av reglering är liten.

Regionstyrelsens tillväxtutskott

Dag Hultefors
Ordförande Tillväxtutskottet

Jörgen Preuss
Tf regiondirektör